

เทศน์เช้า วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ วันนี้วันพระ วันพระ ๑๕ ค่ำ วันพระใหญ่ วันพระ เรามาทำบุญกุศลของเรา มาทำบุญกุศลของเราเพราะอะไร เพราะเราเป็นชาวพุทธ แล้วชาวพุทธ สิ่งที่ว่าโยมมาทำบุญกุศลนะ สิ่งที่ยอมตั้งใจมา เจตนาที่อันนั้นสำคัญที่สุด คือเจตนาใจ หัวใจของเราใจ หัวใจที่มันเปิดกว้าง หัวใจที่เป็นสาธารณะ ทำประโยชน์เพื่อเรา

สิ่งที่เรามาทำบุญกุศล เราทำบุญกุศลเพื่อหัวใจของเรา เพราะหัวใจนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งที่ทำบุญกุศล เราได้เจตนาทำแล้ว มาถวายทาน พอถวายทานพระ พระตัดด้วยความกระฉับกระเฉง เห็นไหม ด้วยความกระฉับกระเฉง สิ่งทีกระฉับกระเฉง โยมไม่ต้องคิดจิตใจว่า สิ่งของที่โยมทำได้ประโยชน์หรือไม่ได้ประโยชน์ มันยืนยันได้ด้วยชีวิตของพระภิกษุที่ยังมีชีวิตอยู่ที่นี่ ชีวิตพระภิกษุที่ยังมีอยู่ที่นี่ อาศัยปัจจัยที่โยมถวายทานๆ ดำรงชีพอยู่ ถ้าพระยังมีชีวิตอยู่ สิ่งที่ยอมทำบุญกุศลนั้นได้ผลแน่นอน

มันได้ผลแน่นอนเพราะอะไร เพราะเห็นว่าเวลาตัดใส่บาตรๆ แล้วของของเราจะได้ประโยชน์หรือ มันได้ประโยชน์ ยืนยันกับสิ่งที่ทำ เพราะอาหาร ปัจจัยเครื่องอาศัยทำให้พระดำรงชีพอยู่ได้ การดำรงชีพอยู่ได้ การดำรงชีพอยู่ได้ด้วยการฝึกฝน ดำรงชีพอยู่ได้เพื่อการค้นคว้า ค้นคว้าหาสัจธรรมในใจของตน ถ้าค้นคว้าหาสัจธรรมในใจของตน มันจะสมบูรณ์ไปด้วยพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรม สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พวกเราแสวงหาอย่างนั้น

วันนี้วันพระตรงกับวันขึ้นปีใหม่ ถ้าวันขึ้นปีใหม่ วันนักขัตฤกษ์ ถ้าวันนักขัตฤกษ์เป็นวันของโลก เป็นวันที่มีมหุสพสมโภช มีความสนุกครึกครื้น ถ้าความสนุกครึกครื้นอย่างนั้นเราชอบ

แต่ถ้าเราไปวัดไปวา ไปวัดไปวาไปทำบุญกุศลของเรา บุญกุศลเพื่อความปลอดภัย ขอให้ชีวิตนี้ราบรื่น ขอให้ชีวิตนี้ประสบความสำเร็จ ขอให้ชีวิตนี้มีคุณค่า ขอให้ชีวิตนี้มีความสุขๆ นี้

เป็นความปรารถนาของเราไง ถ้าความปรารถนาของเรา สิ่งที่เราปรารถนานั้นอ่อนวอนขอพร แต่การขอพรๆ ถ้ามีการกระทำขึ้นมามันเป็นสิ่งจะความจริงของเราใช่ไหม

ถ้าเป็นสิ่งจะความจริงของเรา เราตั้งใจ เราตั้งใจว่า เราจะงดเว้น จะทำอะไรใด ไกลไปไหม แล้วตั้งใจแล้วๆ ก็ล้มลุกคลุกคลานมาตลอดไง ถ้าล้มลุกคลุกคลานมาตลอด เพราะมันไม่เป็นจริง เป็นจิ่งขึ้นมาในหัวใจของเราไง ถ้ามันเป็นจริงเป็นจิ่งขึ้นมาในหัวใจ สติ สมาธิ ปัญญา

สติ สมาธิ ปัญญา มีคุณค่ามากๆ สิ่งที่มีคุณค่า มีคุณค่าเพราะอะไร เพราะคนที่มีความดีเขาไม่มีความประมาท เขาจะไม่ใช้ชีวิตของเขาโดยความพลั้งเผลอของเขา ถ้าเขามีสมาธิขึ้นมา สิ่งใดที่เขาจะทำเพื่อชีวิตของเขา มันจะเป็นประโยชน์กับเขาขึ้นมา

แล้วถ้าเขามีปัญญาๆ นะ ปัญญาทางโลก ปัญญาทางโลกเป็นวิชาชีพ ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือปัญญารอบรู้ในกองสังขาร สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง สังขารที่มันเป็นความรู้สึกนึกคิดนี้ ความรู้สึกนึกคิดนี้มันให้ผลกับความเป็นทุกข์กับเรา ถ้าเราคิดขึ้นมาแล้วไม่สมความปรารถนา มันก็มีความขัดใจของเรา

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญานะ รอบรู้ในกองสังขาร รอบรู้ในความคิดนะ ความคิดนี้เป็นประโยชน์หรือความคิดนี้เป็นโทษ ความคิดนี้เป็นประโยชน์จากโลกนี้หรือโลกหน้า ความคิดนี้ๆ ใจ ถ้าความคิดนี้มันเท่าทันความคิดนี้ เห็นไหม ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งของเรา ถ้าเรารอบรู้ความคิดของเรา ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมีค่า มีค่าที่นี้ไง

คนเรา ชีวิตนี้จะราบรื่น ราบรื่นเพราะเรามีสติมีปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาของเรา เราทำขึ้นมาเป็นความจริงๆ นะ ศักยภาพของมนุษย์ ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด เวลาถ้าคบมิตรให้คบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็ปรินิพพานไปแล้ว ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้ละ คุณติ เวลาพระอรหันต์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระจะเอาอะไรเป็นที่พึ่งที่อาศัย

กรรมและวินัยที่เราตรัสไว้แล้วเป็นศาสดาของเธอ กรรมและวินัยที่เราตรัสไว้แล้วเป็นศาสดาของเธอ กรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว ถ้าตรัสไว้แล้ว นี่เป็นศาสดาของเรา

ถ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอะไรไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำรงชีพอย่างไรเป็นตัวอย่าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยบอกย้ำว่าให้ทำอะไร นี่ไง นี่เป็นเป้าหมายของเราไง

ชีวิตเราๆ ชีวิตทางโลกถ้าเราขวนขวาย เราประสบความสำเร็จสมความปรารถนา นั้นมันก็เป็นบุญกุศลของเรา เป็นโอกาสของเรา แต่ถ้าหัวใจของเรา หัวใจของเราละ คุณธรรม ธรรมที่มันประเสริฐๆ ธรรมมันอยู่ที่ไหน

ธรรมให้มีความสุขะ ปัจจัยเครื่องอาศัยเราหามาเพื่อดำรงชีพ ดำรงชีพเรา คนเราเกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรม มีปากและท้องเหมือนกัน ต้องอาศัยปัจจัย ๔ เหมือนกันไง แต่ถ้าคนมีคุณธรรมในหัวใจ คุณธรรมในหัวใจดี ธรรมในหัวใจนั้นนะความสุขแท้ ถ้าความสุขแท้ขึ้นมา ถ้ามีธรรมในหัวใจแล้ว เราจะยืนในสังคมด้วยความรื่นเริงและอาจหาญ ไม่น้อยเนื้อต่ำใจสิ่งใดทั้งสิ้น ไม่หวาดระแวงอะไรเลยนะ

คนเราที่มีความทุกข์ความยากอยู่เพราะความหวาดระแวง เพราะว่าเราด้อยกว่าเขา เราด้อยกว่าเขาตรงไหน เกิดมาเป็นคนเหมือนกัน อากา ๓๒ เหมือนกัน ทุกอย่างสิทธิเสรีภาพเท่ากัน มันไปด้อยกว่าตรงไหนละ มันด้อยกว่าๆ มันพร่องในใจเรานี่ไง เพราะในใจเรามันด้อยใจของเรามันโหยหา

ถ้าใจของเรามันอึดเต็มนะ มนุษย์เหมือนกัน มีศักยภาพเหมือนกัน ถ้ามีศักยภาพเหมือนกันนะ ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา จะย้อนกลับมาที่เราแล้ว จะดีจะชั่วมันอยู่ที่ใจเรานี่นะ คนเราจะดี ดีที่นี้ ดีที่ความรู้สึกรู้จักคิดเรานี้ ดีที่จิตใจที่เป็นประโยชน์นี้ แต่ถ้าคนจิตใจที่มันเอารัดเอาเปรียบ เอารัดเอาเปรียบก็ทำลายตนเองก่อนไง ถ้าทำลายตนเองก่อนก็ไปทำลายผู้อื่น เห็นไหม แต่ถ้าเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านทำลายกิเลสในใจของท่าน

ความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัว ความอยากได้ ความเหยียบย่ำเขา มันเป็นกิเลสทั้งนั้น สิ่งที่เป็นกิเลสมันเป็นความเสียหายทั้งนั้น ถ้ามันเป็นความเสียหาย มันเกิดที่ไหนต้องดับที่นั่น มันเกิดที่ใจเราก่อน มันต้องดับที่ใจเราให้ได้ อย่าให้มันออกไปข้างนอก แล้วมันก็คิดคืนอยู่ในหัวใจนี้ไง

ถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา เรามีสติจะมีความจริง เราต้องมีสติ คนเราบอกว่าปรารถนาดี รักดี คนเรารักตัวเองทั้งนั้นนะ เวลารักตัวเองทั้งนั้น รักอะไร ถ้ารักกิเลส มันก็เผาเรา ถ้ารักธรรมๆ มันผ่อนคลาย มันผ่อนคลาย

มันออกเริ่มต้นมันเป็นความอยากเย็นทั้งนั้นนะ ความอยากเย็น เห็นไหม เอาชนะตนเองอยากที่สุด จะเอาชนะคนอื่นด้วยกำลัง ด้วยอิทธิพล ชนะเขาได้ทั้งนั้นนะ แต่การชนะตนเองนี้แสนยากแล้วการชนะตนเอง พอมันชนะตนเองได้แล้ว ใจทุกๆ ดวงในโลกนี้เหมือนใจดวงนี้แหละ ใจของคนเหมือนใจของคน ใจที่มันคิดคืนในใจทุกคนเหมือนกันหมด ถ้าเราชนะใจของเราแล้วแล้วใจของคนอื่นล่ะ ใจของคนอื่นมันอยู่ในใจของเขานะ เราชนะเราแล้วจบนะ ถ้าชนะแล้ว แล้วชนะมันมีความสุขไง ถ้ามีความสุข ความสมความปรารถนา

เวลาวันปีใหม่ก็ขอให้อวยพร อวยพรว่า ชีวิตนี้อยากจะประสบความสำเร็จ ชีวิตนี้อยากจะราบรื่นดีงามต่างๆ

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถึงที่สุดแล้วเราต้องไปข้างหน้า ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อนั้นมันเป็นความเชื่อ ถ้าเป็นความจริง ความจริงเพราะอะไร เพราะความรู้สึกนี้ทำลายไม่ได้ อย่างอื่นทำลายได้หมดนะ ความรู้สึกคนทำลายไม่ได้ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้ามันยังมีความรู้สึกนี้อยู่ เวลามันออกจากร่างนี้ไปแล้วมันไปไหน ถ้ามันไปไหน มันไปของมัน เห็นไหม

ถ้าเรายังเชื่ออยู่ว่าจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราก็พยายามจะสร้างคุณงามความดีของเราๆ คำว่า “สร้างคุณงามความดีของเรา” เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์แสนยาก คำว่า “แสนยาก” ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบเหมือนเต่าตาบอดมันอยู่กลางทะเล แล้วมีบ่วงอยู่บ่วงหนึ่ง ถ้ามันโผล่เข้าสู่บ่วงนั้นมันได้เกิดเป็นมนุษย์ไง แต่ทำไมมนุษย์เรามาหาศาล แต่เดิมเราเด็กๆ เมืองไทยมี ๑๖ ล้านคน ตอนเรียนนี่จำเลย ท่องมาเมืองไทยมี ๑๖ ล้านคน แล้วมันมาจากไหน

มันมาจากจิตหนึ่งเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งที่เราไม่รู้ไม่เห็นด้วยสายตาของเรา เราไม่รู้ไม่เห็นด้วยสายตาของเรานะ แต่ความรู้สึกของเรา ความรู้สึกของเรานั้นมีใช่ไหม ถ้าความรู้สึกมันมี สิ่งของมันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมา แล้วมันจะต้องเป็นไป เป็นไปเหมือนกับเราเกิดในปัจจุบันนี้ เกิดในปัจจุบันนี้เพราะเรามีอำนาจวาสนา เราถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์ต้องมีมนุษย์สมบัติ ถ้ามีมนุษย์สมบัติ

จิตนี้ไม่มีวันวรรค ความรู้สึกไม่เคยตาย ความรู้สึกมันต้องดำรงชีพของมันตลอด โอบปาดิกะ เสวยตลอดไป ถ้ามันตลอดไป ถ้ามันจากนี้ไป การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ แล้วมันเกิดเป็นอย่างอื่นล่ะ เกิดเป็นอบายภูมิ เกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ มันเกิดทั้งนั้นนะ มันเป็นผลของวัฏฏะๆ ไร กามภพ รูปภพ อรูปภพ คนภวานามันจะรู้จัก พอรู้จักขึ้นมาเพราะอะไร เพราะมันพิจารณาไปแล้วเวลามันละสังขโยชน์ ๓ เป็นพระโศคาบัน เป็นพระโศคาบันเกิดอีก ๗ชาติเท่านั้น เวลาเป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี ไม่เกิดแล้วในกามภพ แล้วมันเป็นอย่างไรล่ะ ไม่เกิดอีก กามภพ เกิดบนพรหมเท่านั้น ถ้าเกิดบนพรหม พอทำลายแล้วไป ทำลายทั้งหมด ทำลายทั้งหมด ทำลายที่ไหน ทำลายที่ใจ เพราะใจนี้มันไปเสวยภพชาติไร แต่สิ่งที่วัดผลของวัฏฏะมันมี โดยธรรมชาติของมัน เหมือนทวีปมันมีของมันอยู่แล้ว เราเดินทางไปอยู่ที่ไหนเท่านั้นเอง นี่ก็เหมือนกัน เราไปอยู่ที่ไหนเท่านั้นเอง แต่ถ้าเราทำลายแล้วเราไม่ไป ไม่มีเรา ทวีปมันก็อยู่อย่างนั้นนะ กามภพ รูปภพ มันก็อยู่ของมันอย่างนั้นนะ ผลของวัฏฏะ วัฏฏะมันมีของมันอยู่อย่างนั้นนะ วัฏฏะมันมีของมันอยู่นะ เพราะโลกนี้เป็นอินไตย

อินไตย ๔ พุทธวิสัย ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีใครเทียบเคียงได้ เรื่องกรรม เรื่องฉาน เรื่องโลกเป็นอินไตย นี่ไง อินไตย ๔ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้พยากรณ์ไว้ แก่อริยสังขนะ ทางยุโรป ทางวิชาการเขาเพิ่งมาตามทันเมื่อไม่กี่ปีนี่เอง แต่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มา วางธรรมวินัยตั้งแต่ ๒,๐๐๐ กว่าปี ถ้าอริยสังขมันเข้าที่ไหน อริยสังขมันเข้าที่ใจ ถ้าใจนี้มันเป็นจริงๆ

นี่พูดถึงว่า วันนี้เป็นวันพระ วันพระเป็นวันพระของชาวพุทธเรา เราจะแสวงหาคุณงามความดีของเรา ถ้าเราแสวงหาคุณงามความดีของเรานะ แล้วถ้าเป็นวันปีใหม่ด้วย วันปีใหม่มันเป็นสากลใช่ไหม ถ้าเป็นสากล มันเป็นเป้าหมาย มันเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับกันนะ เราทำร่วมกันๆ พอถึงวันสิ้นปี สิ่งใด เรามาทบทวนชีวิตของเรา เราจะเริ่มต้นชีวิตของเราใหม่ ถ้าเริ่มต้นชีวิตของเราใหม่

เราจะบอกว่า ทางโลกมันก็เป็นเรื่องโลกๆ เราต้องอยู่กับเขา พระก็ต้องอยู่กับโลกทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเป็นเรื่องของทางธรรมๆ คือเป็นสิทธิส่วนบุคคลไง มันเป็นสิทธิในใจเรา เพราะเวลาใจมันทุกข์ ใจเราเองมันทุกข์ เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ธรรมะ สาธารณะ ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ อากาศหายใจร่วมกัน สาธารณูปโภคใช้ร่วมกัน แต่เราเป็นคนใช้

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีพอจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มาวัดมาวามาปฏิบัติกัน ก็ต้องต่างคนต่างอยู่ ปังจัดตั้ง สันติภูมิจิโก ปังจัดตั้งในใจของคน สันติภูมิจิโก รู้จำเพาะในใจนั้น เพราะในใจนั้นมันมหัศจรรย์ เพราะรู้ว่าใจนั้นนะ คูสิ เวลาทำความสงบของใจเข้ามา พอจิตเป็นสมาธิ สว่างไปหมดเลย สว่างนั้นมันออกรู้ แต่จริงๆ แล้วจิตมันสงบ พอจิตมันสงบแล้ว สิ่งทีเวลามันสงบมันมหัศจรรย์ทีนี้ไฉ

พระพุทธศาสนามันมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สังฆกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ อยู่ไฉ แล้วเราละ เราก็เป็นคนคนหนึ่งนะ เรามีหัวใจนะ เรามีพุทธะนะ เรามีผู้รู้ณะ ผู้รู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมไฉ ถ้าทำความสงบของใจได้ ได้ไปเฝ้าพุทธะองค์เป็นๆ เลย ความรู้สึก อ้อ! มันเป็นอย่างนี้เองๆ แล้วจะซาบซึ่งธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก แล้วมันอยู่กับหัวใจของเราเนะ ถ้ามันอยู่กับหัวใจของเรา มันจะประสบไฉ่อย่างไร ประสบไฉ่ด้วยการทำความสงบ ๔๐วิธีการ

การทำความสงบ ๔๐ วิธีการ กรรมฐาน ๔๐ ห้อง เรากระทำของเรา แล้วถ้ามันเป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา เราเกิดเป็นมนุษย์ไม่เสียดชาติเกิด การเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งทีเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาวางธรรมวินัยไว้มหาศาลเลย ให้เราค้นคว้า ให้เรามีการกระทำขึ้นมาให้เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา นั่นศักยภาพของมนุษย์ มนุษย์มีคุณค่ามาก

เราไปมองแต่ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์มันเจริญเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิตชีวิตเรา เราก็อาศัย ทีพุดอยู่ทีวิทยาศาสตร์ทั้งนั้นนะ เพราะการสื่อสารไฉ แต่การสื่อสาร เราเป็นทำนะ ย้อนกลับมา ย้อนกลับมาทีจิตนี้ ถ้าย้อนกลับมาทีจิตนี้ สิ่งทีเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาจากน้ำมือ

ของเรา เกิดขึ้นมาจากความคิดของเรา เกิดขึ้นมาจากภาวะ เกิดขึ้นจากภพ เกิดขึ้นจากสิ่งที่มัน
เกิดขึ้นในใจนี้ ถ้าใจนี้กระทำแบบนี้ ย้อนกลับมาที่นี้

วันปีใหม่ ถ้าอวยพรทางโลกมันก็อวยพรได้ทั้งนั้นนะ อวยพรนะ อวยพร ขอพร แต่ถ้าขอ
พรแล้ว เราทำขึ้นมาให้มันเป็นจริงเป็นจังของเราขึ้นมา ให้เห็นคุณค่าในใจของเรา มันเริ่มต้นจาก
ทัศนคติ จากเจตนาของเรา มันไม่เชื่อ พอไม่เชื่อขึ้นมาแล้ว เราอยากจะเอาความสุข อยากเอาที่เรา
สมความปรารถนา สมความปรารถนาด้วยโอเค ด้วยความคิดเราที่อ่อนแออย่างนี้มันจะได้อะไร
มา แต่ถ้ามันเป็นความจริง ตัวอย่างขึ้นมา ศาสดาของเราเป็นตัวอย่าง ครูบาอาจารย์เราเป็น
ตัวอย่าง แล้วเราเกิดมาเห็นครูบาอาจารย์ท่านทำของท่านมา เราก็ทำสิ ความรู้เรียนทันกันได้นะ
ปฏิบัติก็ทันกันได้

ความรู้เรียนทันกันได้ ใครมีความรู้ขนาดไหน เรามีการศึกษา เดียวเราศึกษาทันจนได้
การปฏิบัติถ้าเราเอาจริงเอาจังขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมาได้ แล้วทำขึ้นมาได้ ตรวจสอบได้เลย
อาจารย์จริงหรืออาจารย์ไม่จริง อาจารย์โกหกหรือไม่โกหก เพราะว่าความจริงเรามันไม่
เหมือนกัน เพราะอริยสัจมันมีหนึ่งเดียว มันต้องเหมือนกันหมด ความเหมือนกันอันนั้นมันถึง
เป็นสัจจะเป็นความจริง แต่มันเกิดกับหัวใจของเราไง มันมีค่า มีค่าที่นี้

เราเห็นว่า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศมา ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้วนะ
มรดกตกทอดมาถึงพวกเรา แล้วคนที่เข้าถึงได้ต้องเอาหัวใจเข้าสัมผัส การศึกษาด้วยตา
การศึกษาด้วยสมอง ทฤษฎีทั้งนั้นนะ สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการศึกษา จินตมยปัญญา
ปัญญาเกิดจากจินตนาการ ภาวนามยปัญญาทำกันไม่เป็น ทำกันไม่ได้ เพราะมันทำสมาธิไม่เป็น
ถ้ามันทำสมาธิได้ พื้นฐาน สติ สมาธิ ปัญญา

ไม่มีสมาธิ ภาวนามยปัญญาเกิดไม่ได้ ไม่มีทาง สิ่งที่เกิดได้เป็นสัตยชาติญาณ เป็นโลกียะ
หมด เกิดจากภพ เกิดจากความรู้สึกรู้สีกของเรา แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้นมา นั่นนะมันจะ
สมบูรณ์แบบ สมบูรณ์แบบว่า เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติ ท่านประพฤติอย่างนั้น ธรรมะ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธศาสนามีคุณค่าอย่างนั้น มีคุณค่าที่สามารถทำให้
คนคนหนึ่งชาวสะอาดได้ ชาวสะอาดทางหัวใจนะ ไม่ใช่ชาวสะอาดจากการอาบน้ำ การขัดสี
ฉวีวรรณ ไม่ใช่ ชาวสะอาดทางหัวใจได้ แล้วชาวซึ่งเหมือนกัน นี้ศักยภาพของมนุษย์มีคุณค่า
อย่างนี้

ถ้าวันนี้วันพระ วัน ๑๕ ค่ำ เป็นวันการขวนขวายทำบุญกุศลของเรา มันตรงกับวันปีใหม่
ถ้าวันปีใหม่ขึ้นมาแล้ว ปีใหม่เป็นเรื่องของโลก ถ้าวันพระ วันโกนเป็นเรื่องของศาสนา เป็นเรื่อง
ของธรรม เราก็ทำบุญกุศลไป เพราะเราเป็นชาวพุทธด้วย แล้วทำบุญกุศลเพื่อวันปีใหม่ของเรา
ด้วย แล้วทำบุญเพื่อพุทธะในใจของเราด้วย เอวัง